

Pomlad je èas tveganja.

Pozivimo skupnost

S tem naslovom nas vabijo v Sydney na 29. mladinski koncert, ki bo v soboto, na praznik sv. Franèiška Asiškega, 4. oktobra letos. Poiviti skupnost, ki je v vsej mladostni moèi zaèela svojo pot pred petdesetimi leti v deeli Ju•nega kri•a, je zahtevna naloga. Hvala Bogu, da se vedno najde pešèica navdušenih mladih druge in tretje generacije, ki ne obupuje, paè pa v novih ivljenjskih okolišèinah poskuša narediti vse od mo•nega.

Na prvo pomladansko nedeljo praznujemo v Avstraliji oèetovski dan. Tako smo 7. septembra •e pri sveti maši priporoèili nebeškemu Oèetu vse naše oèete in stare oèete, po maši v Kew pa so nam Slomškova šola, mladi pevci in plesalci folklorne skupine Iskra ter igralci pripravili prijazen program. Vsakdo je nekaj prinesel za skupno mizo, tako, da je društvo sv. Eme lahko bogato postreglo. Preprièan sem, da je bilo podobno lepo po vseh naših

verskih središèih, domovih in klubih, kjer smo se ta dan sreèevali.

Prva slovenska cerkev v Avstraliji je bila blagoslovljena pred 35. leti. Tedanji koprski škof dr. Janez Jenko je blagoslovil cerkev svetih bratov Cirila in Metoda v Melbournu 20. oktobra 1968. To je bil tudi prvi obisk slovenskega škofa v Avstraliji. Za praznovanje 35. obletnice blagoslovitve cerkve smo se v Melbournu odloèili prenoviti cerkev: prepleskali bomo strop cerkve, namestili nove luèi, tapecirali klopi in polo•ili novo preprogo v prezbiteriju in po cerkvi. Slovenska cerkev stoji v lepem predelu mesta, v Kew, ki je od središèa Melbournu oddaljen le šest kilometrov. Koncem oktobra pa bo slovesno praznovanje tudi v Sydneyu, kjer bodo patru Valerijanu pripravili praznovanje ob štirideseti obletnici njegovega prihoda v Sydney (23. oktobra 1963).

Septemberske Misli so rahlo zelene, kakor v moèi pomladi zelenijo sedaj naše travne livade. Prinašajo spet nekaj novic od doma, ki jih je zapisal Tone Gorjup. Dušan Lajovic je v Ljubljani izdal knjigo Med svobodo in rdeòo zvezdo, zato smo se pogovorjali z njim o njegovem delovanju med vojno, po vojni in o njegovem podjetništvu ter seveda o vroèi temi udba.net. Ivan Trebše nam je doiveto predstavil svoja doivetja in vtise iz Zahodne Avstralije in nas navdušuje, da bi se kdaj odpravili tudi tja. Potujemo lahko tudi v Lightning Ridge, od koder nam poroèa Cilka •agar ali v Queensland, odkoder se nam redno oglašà Mirko Cuderman. Tudi znamke, ki nam jih s skrbno pozornostjo pošiljata Maura Vodopivec in njen sin Ivan iz Adelaide, so zgovorne. Avstralskih pet pa še pripravlja svoje obširno poroèilo o turneji po Sloveniji. Mladinski kotieèek, ki ga ureja Andrew Bratina, nam prinese vedno kaj mladostno sve•ega. Torej berimo Misli.

Bog

•ivi!

pater Ciril

Izpod Triglava

Piše Tone Gorjup

MARIJINO VNEBOVZETJE. Največji Marijin praznik, ki ga obhajamo sredi poletja, je v samostojni Sloveniji tudi dela prost dan, zato je spet dobil večjo veljavo. Tako kot pred vojno, je zdaj spet romarski dan in v vseh večjih božjepotnih cerkvah mašujejo škofje. Tako je bilo tudi letos. Pri Mariji Pomagaj na Brezjah je glavno slovesnost vodil ljubljanski nadškof Franc Rode. Mariborski škof Franc Kramberger je maševal na Ptujski gori, koprski škof Metod Pirih dopoldne v Logu pri Vipavi, zvečer pa še v koprski stolnici. Pomožni škof Andrej Glavan je daroval romarsko mašo v cerkvi Marijinega vnebovzeta v Turnišću. Škof Alojz Uran je vodil slovesno maševanje in sklepno slovesnost ob 600-letnici Marijine božje poti na Primskovem pri Kranju, škof Jožef Kvas pa je maševal v Repnjah v Domu matere Margarete. V župnijski cerkvi v Apačah je slovesno somaševanje vodil mariborski pomožni škof Jožef Smej, v župnijski cerkvi v Olimju pa škof Anton Stres.

Na največji primorski božji poti Sveta gora pri Gorici je slovesno mašo daroval koprski pomožni škof Jurij Bizjak. Še peto leto pa so se romarji, prijatelji gora, iz različnih koncev Slovenije pod vodstvom bolniškega župnika Mira Šlibarja na praznik Marije vnebovzete povzpeli v najvišje svetišče v Sloveniji k Mariji snežni na Kredarico.

PRIDIGE VÈASIH ZANIMIVE ZA UDBOVCE, DANES ZA MEDIJE. V desetletjih po drugi svetovni vojni je bilo v navadi, da so maše, posebej pa pridige vsaj pri nekaterih duhovnikih in škofih, Budo spremljali državni službenci. Po naročilu predpostavljenih so morali snemati, stenografirati, ali vsaj povzeti tiste dele nagovorov, v katerih bi utegnili biti kaj oblasti nasprotnega. To delo danes opravljajo mediji. Ne gre jim za to, da bi ljudi seznanili s tem, kar so povedali škofje, ampak v njih odkrivajo sledi vmešavanja

Cerkve v politiko. Običajno je najbolj zanimiva pridiga ljubljanskega nadškofa Franca Rodeta. Ta je letos med drugim povedal, da je Marijino vnebovzetje skrivnost, ki je za vernike vir neizmerne radosti. Misel na smrt se kristjanom ob Mariji spreminja v veselje in prav ta svoboda pred smrtjo utrjuje v kristjanu voljo, da preoblikuje svet in gradi božje kraljestvo na zemlji, s tem da vnaša med ljudi ljubezen, skrb za usodo mladih, pogum za uresničevanje pravične družbe in evangeljske vrednote. V tem smislu se pred slovenskim kristjanom odpira območje delovanja kot izziv zvestobi evangeliju in odgovornosti do naroda. Zatem je opozoril na nekatere boleče probleme našega naroda. Med temi so nevarno upadanje rojstev, izredno veliko število samomorov, neodgovoren odnos do spočetega življenja, teške socialne razmere, ki mladim onemogočajo, da bi si ustvarili družine. Ob tem je opozoril še na levico, ki uvaja vse bolj permissivno zakonodajo, ki pospešuje javno nemoralo in razvrednoti družino, ki edina zagotavlja prihodnost naroda. Nadškof Rode je nato spregovoril tudi o krizi slovenskega šolstva. Dejal je, da Slovenija v nasprotju s svojim sosedami še vedno ni uvedla verouka v šole, niti ni predvidela nekakšne druge oblike moralne vzgoje. Nazadnje je spregovoril še o revnejših, ki jih je iz leta v leto več. Dejal je, da v socialni državi ne bi smele obstajati tako velike razlike med bogatimi in revnimi. Pri nas pa se dogaja ravno to: pešiča bogatih je vse bolj bogata, vedno večja množica revnih pa vse bolj revna. Vzrok za vse te slabosti, ki razkrajajo naš narod, je v pomanjkanju duhovnih vrednot. Kot je dejal nadškof Rode, je naša dolžnost, da duhovne vrednote zavestno živimo in brez strahu uveljavljamo na mestu, kamor nas je postavila božja previdnost. Tudi koprski škof Metod Pirih je med drugim opozoril na kulturo brez Boga, ki ji prepogosto sledi današnji človek. Zato

upadanje rojstev, duhovnih poklicev, razkroj zakonske zveze in družine izguba spomina na našo kršćansko preteklost, moralna kriza, porabniški duh... vse to so znamenja naraščajočega nesmisla in obupa nad življenjem. Odgovor na vse to je kršćansko upanje, ki ne temelji zgolj na optimizmu, ampak na Kristusovi zmagi nad trpljenjem, nad smrtjo, na njegovem vstajenju in njegovi navzočnosti med nami, ki se razodeva po Svetem Duhu. Upanje je tudi ena temeljnih vrednot, na kateri bomo gradili skupno Evropo.

Mariborski ordinarij, škof Franc Kramberger, pa je praznik Marijinega vnebovzetja povezal z zmago nad smrtjo, ki je tudi naš cilj. To na preprost in vsem razumljiv način pove Slomškova pesem V nebesih sem doma. Kot je dejal, je druga vsebina praznika posvetitev ali izročitev slovenskega naroda Mariji, ki smo jo opravili leta 1992. Obenem je opozoril na srednjeevropski katoliški shod, na srečanje dveh Evrop, ki ju je v preteklosti ločila železna zavesa, danes pa ji grozi nova delitev na bogate in revne, velike in male, večinske in manjšinske. Opozoril je na temeljne življenjske vrednote, ki jih je komunistični režim skušal izbrisati, pa tudi na svobodomiselnost, materializem, versko brezbrinnost in uvažstvo, ki se vse bolj uveljavljajo v zahodnem svetu. Evropi je obenem s povezovanjem potrebna tudi nova evangelizacija. Kot je dejal, se moramo zavedati, da Evropa ni nastala po poti trgovine, gospodarstva, diplomacije. Evropa je nastala po poti dela in molitve. Z našelom »Ora et labora« - Moli in delaj! je sveti Benedikt polagal temelje Evropi.

MEHKI TERORISTIČNI NAPAD V KOPRU.

Na slovesni praznik Marijinega vnebovzetja in glavni praznik stolne občine v Kopru se je tik pred večerno slovesno mašo v stolnem zvoniku zgodilo nekaj nenavadnega. Skupina pod vodstvom aktivista Marka Breclja, predsednika Društva za zmeren napredek, je vstopila v zvonik in ovila kablje zvonov s tapisonom, da zvonovi niso mogli zvoniti k slovesnemu bogoslužju. Ves dogodek je snemala nacionalna televizija studio Koper. Dogodek so ljudje, zlasti verni, doživeli kot odraz žalitve in verske nestrpnosti. Pomožni škof Jurij Bizjak je ob tem poudaril, da je to dejanje poseg v delovanje tuje lastnine brez lastnikovega

dovoljenja, je skrunitev blagoslovljenih in maziljenih zvonov in oviranje prazničnega bogoslužja. Marko Breclj pa je povedal, da so se odločili za to obliko mehkega terorizma, da bi opozorili na klerikalizem kot temeljni slovenski problem onesnaževanja okolja.

NA USKOVNICI NOVA MARIJINA KAPELA.

Po drugi svetovni vojni je bilo v navadi, da so nekateri zagreti aktivisti svoje junaštvo dokazovali tudi s tem, da so podirali križce, rušili kapelice in minirali cerkve. Sredi leta 1952 sta tako usodo doživeli dve planinski svetišči, Aljaževa kapela na Kredarici in lesena kapela Marije Kraljice miru na Uskovnici. Medtem, ko ob vznožju Malega Triglava že dobrih deset let stoji nova kapela Marije Snežne, se je Marijina kapela v letošnjem avgustu vrnila tudi na Uskovnico. Zgradili so jo po načrtih arhitekta Radovana Kregarja, po katerih so Bohinjci leta 1939 postavili prvo kapelo. Med vojno so ji prizanesli tako Nemci kot partizani, ki so pogosto obiskovali te kraje. Sedem let po vojni pa jo je zajel plamen revolucije. Novo kapelo je 24. avgusta blagoslovil škof Alojz Uran.

VERSKA NESTRPNOST. Na dogodek v zvoniku koprške stolnice, pa tudi na druga podobna dejanja se je odzvala komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Zaradi številnih dejanj verske nestrpnosti, posebej do katoliške Cerkve in njenih članov, do kršćanskih vrednot in svetinj je poslala odprto pismo, naslovljeno na predsednika države in vlade, varuha človekovih pravic, ministrstvo za šolstvo in vodstvo RTV Slovenija. V pismu je izrazila presenečenje, da nihče od predstavnikov oblasti tega početja ni nedvoumno obsodil. Zato je komisija Pravičnost in mir vprašala naslovnike pisma, kaj so in kaj še mislijo storiti, da bi preprečili naraščanje nestrpnosti do vere in katoliške Cerkve v Sloveniji. V pismu omenjajo preprečitev zvonjenja zvonov v koprski stolnici, oskrnitev cerkve na Kumu na nekaj tednov pred tem, oskrnitev spomenika Matere Božje v Portorožu v začetku početnic in pred časom zažgan križ v Strunjanu. Kot so poudarili, tega početja za zdaj nihče od predstavnikov oblasti še ni obsodil. V pismu so navedli tudi vzroke te naraščajoče nestrpnosti. Med njimi so poudarili veliko odprtih

vprašan] med dr•avo in Cerkvijo, prepoved verskega pouka v šoli in pa odnos medijev do Cerkve. Komisija je to pismo poslala apostolskemu nunciju, veleposlaništvom drugih dr•av in komisarju za èlovekove pravice pri Svetu Evrope. Na pismo se je najprej odzval minister za šolstvo Slavko Gaber, za njim pa še varuh èlovekovih pravic Matja• Han•ek. Prvi, nekdanji profesor samoupravljanja s temelji marksizma, je spregovoril o prednostih neideološke šole, ki vzgaja za splošne vrednote. Dodal je, da pa naj za osebne in druge vrednote skrbijo dru•ina in posamezniki. Drugi pa je menil, da je verska nestrpnost predvsem odgovor na izzive, in pri tem pokazal na nadškofa Rodeta in njegove pridige.

MESEC ZAHODNOAFRIŠKE KULTURE.

Tako kot so spomladi v Cankarjevem domu v Ljubljani obiskovalcem predstavili Avstralsko pomlad, tako je zdaj na vrsti odkrivanje zahodne Afrike. Na sporedu so plesne predstave, afriška glasba, predavanja o različnih predelih èrne celine. Predstavili se bodo tudi Afrièani, ki •ivijo v Sloveniji. Na ogled bodo različne razstave. Glede na to, da so v tem delu sveta •e drugo stoletje tudi številni slovenski misijonarji, bo del programa posveèen tudi njim.

Predstavili pa bodo tudi dobrodelni program botrstva, ki je namenjen pomoèi afriškim otrokom.

UMRL VINKO LEVSTIK. V goriški bolnišnici je 12. avgusta v sedeminosemdesetem letu starosti za posledicami hudega padca umrl Vinko Levstik.

V Sloveniji je proti njemu veè kot dve desetletji potekal sodni proces. To•ilstvo in mediji so mu pripisovali vojne zloèine, ki naj bi jih storil kot domobranec med drugo svetovno vojno. Lani pa je bil na ljubljanskem višjem sodišèu oprošèen krivde vojnega hudodelstva.

Sodišèe se je tako odloèilo, ker se je izkazalo, da je šlo za podtikanja, to•ilstvo pa je vztrajalo pri dokazih, ki so jih pridobili na montiranem procesu v prejšnjem re•imu. Kljub temu, da je bilo med vojno, zlasti pa po njej, ubitih na tisoèe nedol•nih Slovencev

in to brez sodišèe in mo•nosti zagovora, je bil to edini proces proti vojnemu zloèincu v samostojni Sloveniji. Vsi storilci zloèinov na komunistièni strani so še naprej zašèiteni in prejemajo s prelivanjem krvi zaslu•eno plaèilo. Vinka Levstika so pokopali v dru•inski grob pri Svetem Gregorju nad Sodra•ico.

Pripis uredništva: Vinko Levstik je bil vseskozi naroènik Misli, zato njegovim dru•inim izrekamo iz uredništva Misli iskreno so•alje.

DEPALA VAS. Ker v èasu poletnih poèitnic zmanjka politiènih tem, navadno novinarji privleèejo na dan kako staro zgodbo in jo pogrevajo. Letos je tednik Mladina »dobil naroèilo«, naj obnovi afero Depala vas. Ozadje te zgodbe se je odvijalo v letih 1993 in 1994, ko je šlo za politièni obraèun nekaterih ljudi v obrambnem in notranjem ministrstvu. Posledica tega je bila odstavev takratnega ministra Janeza Janše. Povod zanjo pa je še stvar ugibanja. To je bil èas, ko se je med drugim na brniškem in kasneje še na mariborskem letališèu pojavila velika kolièina neznanega oro•ja. Po mnenju nekaterih je moral Janša oditi zato, ker je razkril mariborsko zgodbo in nakazal, da je bil v to vpleten najvišji politièni vrh. Takrat so ga obto•ili, da je pripravljaj vojaški udar. Dva nekdanja sodelavca specialne policije sta v letošnjih pogovorih za Mladino •elela to podkrepiti. Zaradi nepazljivosti in neenotnega nastopa pa sta razkrila, da se je na to pripravljala predvsem policija, ki bi po odstitvi Janše v primeru upora v vojski zašèitila interese naroènikov Janševe odstranitve. Mladini je šlo tokrat, kakor je bilo moè razbrati •e iz naslovnice tega tednika, predvsem za politièni umor Janeza Janše in Barbare Brezigar, lanske kandidatke, na predsedniških volitvah. Ker v veè poizkusih to ni uspelo in so prišle na dan povsem druge zadeve, se na Depali vasi spet nabira prah.

GOSPODARSKI PAS NA JADRANSKEM MORJU. Avgustovsko vroèino v Sloveniji je dodatno dvignila napoved Hrvaške, da bo jeseni razglasila gospodarski pas na Jadranu. Po njihovem predlogu naj bi si Jadransko morje razdelili Hrvaška in Italija in tako prevzeli nadzor nad varnostjo prometa v tem morju, poskrbeli naj bi za ekološko zašèito in zmanjšali ogro•enost ribjega •ivlja. Seveda bi dr•avi s tem ukinili odprto morje. O nameri je •e meseca marca spregovoril hrvaški predsednik Stipe Mesiaè.

Ko so slovenski turisti, vsaj v veèini, zaèeli

zapušeati istrsko in dalmatinsko obalo, so se govornice pojavile znova. Najprej se je oglašil hrvaški zunanji minister, da Slovenija nima stika z odprtim morjem. Kot taka pa pri oblikovanju gospodarskih pasov nima besede. Sledilo je več izjav politikov in pravnikov, ki so jih prenašali časopisi in so to vprašanje samo še zaostrole. Sledilo je dopisovanje med diplomacijama obeh držav, nazadnje pa je Slovenija iz Zagreba poklicala svojega veleposlanika na posvetovanja v Ljubljano. Zunanji in kmetijski minister Dimitrij Rupel in Franc But sta o hrvaški nameri obvestila tudi Evropsko komisijo. Ta je odgovorila, da se v to ne namerava vmešavati, da pa pričakuje in podpira samo sporazumne rešitve vseh vpletenih. Časopisna vojna se zdaj počasi umirja in kot kaže, se bodo pogovori jeseni nadaljevali na diplomatski ravni.

REFERENDUM O TRGOVINAH

Na referendumu se bo odločalo 21. septembra o vprašanju, ki se glasi: "Ali ste za to, da se v predlogu zakona o spremembi zakona o trgovini določi, da so prodajalne za nujne življenjske artikle odprte največ deset tednov v letu, razen bencinskih servisov, prodajaln v bolnišnicah, hotelih, letališčih, mejnih prehodih ter železniških in avtobusnih postajah, z omejeno površino, ki so lahko odprte brez omejitev?" Volivke in volivci pa bodo lahko na glasovnici obkrožili besedo za ali besedo proti.

Skladno z zakonom o referendumu in o ljudski iniciativi bodo volivke in volivci, ki so na dan glasovanja v tujini, ker tam začasno ali stalno prebivajo, lahko glasovali po pošti ali na diplomatsko konzularnih predstavništvih Republike Slovenije.

Kot je znano, je bil referendum razpisan na podlagi 40.000 podpisov volivk in volivcev, pobudo zanj pa je dal Sindikat delavcev trgovine pri Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije. Zahteva za razpis referenduma je sicer povzročila kar nekaj polemik o ustavnosti referendumskega vprašanja. Tako je o ustavnosti referendumskega vprašanja odločalo tudi ustavno sodišče, ki ni ugotovilo neustavnosti referendumskega vprašanja. Zato je sindikat 28. maja začel z zbiranjem podpisov volivk in volivcev, okoli 49.000 podpisov pa je predsedniku državnega zbora Borutu Pahorju predal 7. julija.

UMRLA JE SLOVITA HORTIKULTURISTKA JELENA KOVAČIČ.

Med preživljanjem dopusta na otoku Krku je v nedeljo, 31. avgusta, tragično preminula slovita hortikulturistka slovenskega rodu Jelena De Belder-Kovačič. De Belder-Kovačič je mladost preživela na Hrvaškem, kjer se je v Belju leta 1925 tudi rodila. V Zagrebu je študirala agronomijo, svoje znanje pa je izpopolnjevala ob delu v različnih vrtnarijah po zahodni Evropi. Leta 1954 se je po poroki za stalno preselila v Belgijo. Jelena De Belder-Kovačič je v desetletjih zahtevnega selektiranja rastlin vzgojila več kot sto sort okrasnih dreves, grmov in zelišč. Svoje znanje je poglobljala na potovanjih, posredovala pa ga je osebno v stiku s študenti, v knjigah in televizijskih oddajah. Slovenci smo jo imeli priliko spoznati med predvajanjem dveh dokumentarnih serij na nacionalni televiziji, in sicer List in cvet (1994) ter Okus po cvetju (1998). Tretja serija, naslovljena Okus po plodovih, bo predvidoma pozimi na sporedu TVS. De Belder-Kovačič je prejela najvišje priznanje (Veitch Award) angleškega Kraljevega hortikulturnega združenja, belgijski kralj pa ji je za zasluge pri razvoju hortikulture podelil naslov baronice.

Pismo iz uredništva Drušine

Dragi p. Ciril in vsi prijatelji!

S posebnim zanimanjem sem pregledal poletno številko Misli, ki je prišla danes po pošti. Vedno v njej najdem nekaj pobud in iskric tudi za moje uredniško delo pri Drušini. Ěestitam vsem, ki se trudite, ker ohranjate lep in sočen jezik, pa ěeprav daleě od domovine in naravnega okolja za slovenski jezik! Vesel bi bil, ěe bi nam kdo od Vas (posebno p. Ciril, ki ga tukaj vsi dobro poznajo) vsaj enkrat na dva meseca poslal kakšen prispevek o ěivljenju iz Avstralije. Vedno mi je teko, ker ni v Drušini veě o slovenski skupnosti v Avstraliji. Se bo našel kdo?

Tokrat kar naravnost prosim p. Cirila, da napiše za Drušino "pismo iz Avstralije". Ne bo treba pisati na dolgo, dovolj je, ěe napišeš 2200 znakov s presledki. Predstavi npr. utrip v vaši ěupniji...

Vsem pošiljam en lep pozdravek iz tokrat ěe bolj ohlajene Slovenije!

Franci Petriě
urednik tednika Drušina

Med svobodo in rdečo zvezdo

Takšen naslov je dal Dušan Sava Lajovic svoji zadnji knjigi, ki je izšla v letošnjem avgustu pri založbi Nova obzorja v Ljubljani. Knjigo so natisnili v tri tisoč izvodih in je bila že razprodana. Pripravljajo ponatis. Za Misli smo se pogovarjali z Dušanom Lajovicem, zavednim Slovincem, uspešnim poslovnešom in do nedavnega generalnim častnim konzulom RS za Novo Zelandijo, ki je od septembra leta 1950 ustvarjalno živi v Sydneyu.

Gospod Dušan, najprej iskrene čestitke ob izidu Vaše zadnje knjige Med svobodo in rdečo zvezdo, s katero boste verjetno razburili stare duhove v Sloveniji, a v isti sapi pomagali prevetrili našo demokracijo.

Hvala Vam za Vaše čestitke in za Vaše delo, delo slovenskih duhovnikov, vseh Vaših sodelavcev in vseh, ki se v tej demokraciji vsak po svoje in na svoj način pa tudi organizirano skupaj prizadevamo ohranjati to, kar je naše. Zbral sem nekaj svojih spominov in jih dal natisniti. Moje življenje je bilo bogato obdarjeno. Ni bilo vedno lepo. Bilo je tudi hudo in težko – tako, kot je v življenju slehernega. Moja generacija je doživela 2. svetovno vojno in tisti, ki smo jo preživeli, imamo vsak svojo zgodbo. In nekaj svojih doživetij, misli, vedenj in spoznanj sem zapisal v knjigi. Moja generacija hitro odhaja in zdi se mi prav, da mlajša generacija zve tudi za stvari, ki so jih komunisti delali pa seveda ne pripovedovali.

Že na začetku pogovora se bojim, da bova lahko samo površno preletela Vaše bogato življenje. Spominov in dogodkov, v katerih ste aktivno delovali, je neizmerno veliko. Za začetek zaenava pri Vaši družini. Od kod prihaja Lajovicev rod?

Moj rod izhaja iz Vač pri Litiji, kjer je geografsko središče Slovenije. Od tam je doma moj oče Milivoj; prihaja iz družine dvanajstih otrok. Najstarejši Anton Lajovic je bil skladatelj in kot edini Slovenec predsednik Omizja sedmerice – najvišjega sodišča v Jugoslaviji. Moja mama Marija

roj. Štrukelj je iz Ljubljane. Jaz sem bil rojen 26. januarja 1925 na Miklošičevi 13 v Ljubljani, nasproti sodišča. Zdaj mi pa spet grozijo s sodnijo! Zgleda, da sem ta začel in bom tam tudi končal (smeh). Moj oče je bil dvakrat poročen in tako sem imel tri sestre in brata Miša, jaz sem najmlajši.

Žes se radi spominjate iz svojega otroštva?

Živeli smo za Beogradom in jaz sem bil stalno v tovarni. Iz naše hiše smo imeli vhod v tovarno. Nisem se rad učil. Toda bil sem izredno tehnično nadarjen. Tehnične stvari sem kar vpiljal. Da pa se bom lahko lotil tudi šole bolj resno, me je oče poslal na otok Brač k dominikancem, kjer sem bil dijak 3. in 4. letnika gimnazije – v letih 1939 in 1940, do pomladi 1941, ko je izbruhnila vojna. To je bila edina zasebna srednja šola na Hrvaškem. Tam se je šolalo tudi devet slovenskih dijakov. Nad nami je bedel slovenski pater Debeljak pa tudi profesor Tušek, ki je poučeval matematiko in fiziko. Bratje dominikanci so bili odlični učitelji. Z njimi smo se lahko pogovarjali o vsem, kar nas je zanimalo. Posredovali so nam izredno miselno širino. Pa tudi sestre dominikanke, ki so kuhale in

skrbele za nas, so nam znale prièarati domaènost.

Druga svetovna vojna je seveda zarezala v Vašo mladostno dobo.

Z Braèa smo se slovenski dijaki koncem marca 1941 vrnili v Slovenijo. Ljubljano so zasedli Italijani 17. aprila 1941. V Ljubljani sem moral znova na maturo, ker mi niso priznali opravljenih izpitov v šoli na Braèu. Najveè preglavic mi je delala slovenšèina, saj sem seveda na Bolu študiral v srbohrvašèini. Po opravljenih izpiti v Ljubljani sem se vpisal na Srednjo tehnièno šolo. Tu sem navdušeno študiral, saj me je tehnika vedno zanimala. Toda moj oèe se je zaradi mojih dejavnosti zbal zame, saj so takrat Italijani zaprli mojega prijatelja Lada Šturma. Poslal me je v Padovo, kjer sem •ivel pri naših poslovnih prijateljih Cherubinijevih. Iz Padove sem odšel septembra v Milano, kje sem se vpisal na srednjo tehniško šolo, podobno tisti v Ljubljani. V zaèetku aprila 1943 sem se vrnil v Ljubljano. Vsa moja dru•ina, vkljuèno z mojimi bratrance, je bila na strani legalne jugoslovanske vlade. Postal sem èlan obvešèevalne mre•e. Junija sem se blizu Svetih Treh kraljev prikljuèil Notranjskemu odredu slovenskih èetnikov. Polovico odreda je bilo študentov, polovica pa domaèinov, med katerimi je bilo nekaj poklicnih pripadnikov Jugoslovanske kraljeve vojske. Pozneje sem postal pomoènik majorja Francija Heinricharja. Vse do marca leta 1945 smo upali, da se bodo Angle•i skrcali na Reki in potem skozi Ljubljansko pokrajino prodirali proti Dunaju. V zaèetku maja 1945 je bila vsepovsod prava zmeda. V ponedeljek, 8. maja 1945, sem z

avtomobilom skozi nedokonèani ljubeljski predor prišel v Avstrijo.

Mladi Dušan je torej od blizu videl Vetrinjsko polje.

Videl in bil del te mno•ice, ki se je prebijala skozi ljubeljski predor in tudi bil prièa zadnji bitki na dravskem mostu pred Celovcem, ko so nas na našem begu napadli partizani. V Beljaku sem tudi po nakljuèju sreèal svojega profesorja slovenšèine iz Ljubljane Sreèka Baraga.

Moji nadrejeni so mi iz Italije poslali stroga navodila, naj se po prihodu v Avstrijo takoj pove•emo z njimi. Po prihodu v Beljak sem se javil angleškemu vojaškemu FSS-ju (Field Security Service). Pot smo takoj nadaljevali proti Italiji. V tamkajšnjih begunskih taborišèih smo zvedeli, da so Angle•i vrnili iz Avstrije v Slovenijo vse slovenske in srbske protikomuniste in jih izroèili Titovim partizanom. Iz begunskega taborišèa Monigo blizu Trevisa so me poslali v vojaški tabor v Forli ter nato v Rim, kjer sem po naroèilu in•enirja Kregarja poiskal nekdanjega ministra jugoslovanske vlade v Londonu Miho Kreka in ga prosil, èe se lahko s pomoèjo svojih zvez pove•e z britansko vlado in posreduje pri izroèanju protikomunistov Titovim partizanom. Iz Ebolija sem šel spet k prijateljem Cheurubinijem v Padovo, kjer sem se vpisal na strojno fakulteto. Tam sem ostal do julija 1948, ko me je major Glušiè, ki je bil povezan z ameriško vojsko, poklical v Trst. V Trstu sem bil imenovan za vodjo centra 303. Tam so me dvakrat poskušali ugrabiti.

Prva dva franèiškana v Avstraliji p. Beno Korbiè (levo) in p. Klavdij Okorn (v Avstraliji od leta 1951- 1953) s Sašo Lajovic

Tatjana z mo•em senatorjem Mišom Lajovicem, Saša , p. Bazilij, senatorjev sin Toma• z •eno Ireno v Canberri po senatorjevi zaprisegi, 17. februarja 1976.